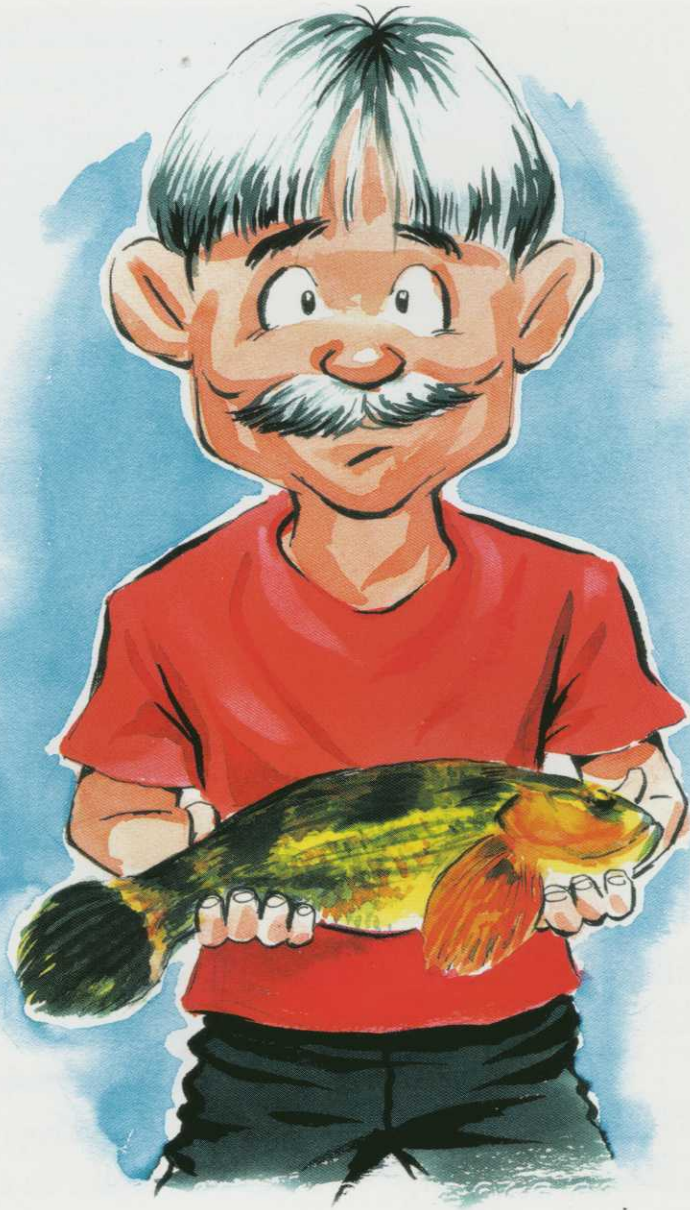

การเลี้ยงปลา

บทนำ

ปลาบู่มีราคาแพง จึงเป็นที่ต้องการของตลาดในประเทศและต่างประเทศเป็นจำนวนมาก ทำให้มีผู้สนใจเลี้ยงปลาบู่กันอย่างกว้างขวาง สามารถเลี้ยงร่วมกับปลาอื่น และเลี้ยงเป็นปลาสวยงามได้ ส่วนใหญ่นิยมเลี้ยงปลาบู่ในกระชังเพื่อการบริโภค เพราะมีเนื้อขาวสะอาด นุ่ม อร่อย รสชาติดี สามารถนำไปแปรรูปเป็นอาหารได้หลายชนิด เช่น ต้มยำ นึ่ง เป็นต้น

ปัจจัยจำเป็นที่ต้องใช้

1. การศึกษาความรู้ในเรื่องของชนิดปลาที่จะเลี้ยง
2. การเลือกทำเลที่เหมาะสมในการเลี้ยงปลา
3. แหล่งน้ำที่จะใช้ในการเลี้ยงปลา
4. บ่อดิน บ่อซีเมนต์ หรือกระชัง
5. แหล่งพันธุ์ปลา
6. แหล่งอาหาร
7. สภาพแวดล้อมอื่นๆ อาทิ เส้นทางคมนาคม ตลาดแรงงาน

รูปแบบและขั้นตอนการดำเนินงาน

นิยมเลี้ยงกันมากในกระชัง ส่วนบ่อดินก็มีผู้เลี้ยงกันอยู่บ้าง ทั้งในรูปการเลี้ยงแบบเดี่ยว แบบรวม และแบบผสมผสาน

• การเลี้ยงในบ่อดิน

ส่วนใหญ่จะเลี้ยงร่วมกับปลาชนิดอื่น เช่น ปลานิล เพื่อให้ได้มูลค่าของประชากรของลูกปลานิลไม่ให้นั่นบ่อ นอกจากนี้ยังมีการเลี้ยงร่วมกับปลาชนิดอื่นได้เล้าไก่ หรือเล้าหมู เมื่อเลี้ยงปลาที่มีน้ำหนัก 400 - 500 กรัมขึ้นไป จึงจับจำหน่ายแล้วหาพันธุ์ปลามาปล่อยขดเขย อาหารที่ให้เป็พวกปลาเปิดบดปั้นเป็นก้อนๆ ใส่ลงในเรือแจวให้อาหารเป็นจุดๆ รอบบ่อ จุดที่ให้อาหารมีกระเบไม่ปักอยู่เหนือกันบ่อเล็กน้อย ปริมาณอาหารที่ให้ประมาณ 5 เปอร์เซ็นต์ของน้ำหนักปลา ใช้เวลาเลี้ยง 8 - 12 เดือนจึงจับจำหน่าย น้ำหนักปลาที่นิยมรับซื้อตั้งแต่ตัวละประมาณ 400 - 800 กรัม แต่ไม่เกิน 1 กิโลกรัม

• การเลี้ยงในกระชัง

เนื่องจากสามารถเลี้ยงได้หนาแน่นในที่แคบได้ และเป็นปลากินเนื้อ จึงไม่จำเป็นต้องพึ่งอาหารธรรมชาติมากนัก ถึงแม้ว่าปลาบู่มีนิสัยชอบอยู่นิ่งเป็นส่วนใหญ่ แต่ชอบที่ที่มีน้ำไหลผ่าน โดยเฉพาะน้ำที่มีความขุ่นยิ่งดี เพราะปลาบู่ตกใจง่ายเมื่อเลี้ยงในน้ำใส

การเลี้ยงปลาบู่ในกระชัง ควรมีการพิจารณาในเรื่องต่างๆ ดังนี้

1. การเลือกสถานที่

โดยพิจารณาในเรื่องคุณสมบัติและปริมาณของน้ำ ใกล้แหล่งหาพันธุ์ปลาและอาหารปลา การคมนาคมสะดวก ไม่อยู่ใกล้แหล่งโรงงานอุตสาหกรรม และพื้นที่ที่มีการใช้สารเคมีสำหรับการเกษตร น้ำมีความขุ่นพอสมควร ความลึกของน้ำไม่ควรต่ำกว่า 2 เมตร มีกระแสน้ำที่ไหลแรงพอสมควร ปราศจากศัตรูและภัยธรรมชาติ

2. ประเภทของกระชัง

- กระชังไม้ไผ่ลั่นๆ เหมาะสำหรับผู้เลี้ยงปลาที่มีทุนน้อย อายุการใช้งาน 1 - 1.5 ปี กระชังที่ใช้กันทั่วไปมีขนาดกว้าง 2 เมตร ยาว 5 เมตร ลึก 1.5 เมตร ราคากระชังละประมาณ 1,600 - 2,000 บาท ข้อเสียของกระชังแบบนี้ คือ กระแสน้ำไหลถ่ายเทไม่สะดวก มีเศษอาหารเหลือตกค้างในกระชังและทำความสะอาดกระชังยาก

- กระชังทำด้วยไม้ไผ่แต่โครงกระชังเป็นไม้จริง อายุการใช้งาน 2 ปี ค่าสร้างกระชังประมาณ 2,800 - 3,200 บาท

- กระชังไม้จริง เหมาะสำหรับผู้ที่มีทุนมาก กระชังชนิดนี้มีความทนทาน อายุการใช้งาน 5 - 7 ปี ทุนลอยใช้ลูกบวบประมาณ 100 ลำ กระชังไม้จริงขนาด 13 ตารางเมตร ลึก 1.5 เซนติเมตร ราคา 25,000 บาท เมื่อเข้าปีที่ 3 ต้องทำการซ่อมแซมและซ่อมแซมใหม่ทุกๆ 2 ปี

3. ขนาดกระชัง

ขึ้นอยู่กับความต้องการของผู้เลี้ยง ซึ่งต้องพิจารณาร่วมกับขนาดของแหล่งน้ำและเงินทุน โดยทั่วไปมีขนาดตั้งแต่ 2 x 3 เมตร, 2 x 5 เมตร, 2.5 x 3 เมตร, 2.5 x 8 เมตร กระชังด้านบนมีฝาปิดเปิดและติดกุญแจป้องกันการลักขโมย

4. อัตราการปล่อย

พันธุ์ปลาที่นิยมนำมาเลี้ยง ส่วนใหญ่มีขนาด 100 - 300 กรัม สามารถปล่อยปลาได้หนาแน่นประมาณ 70 - 100 ตัวต่อตารางเมตรในแหล่งน้ำที่มีการไหลถ่ายเทของน้ำดีผ่านในกระชัง ถ้าแหล่งน้ำใดมีคุณสมบัติไม่ดีและไหลถ่ายเทช้า ควรปล่อยละ 40 - 50 ตัวต่อตารางเมตร ก่อนปล่อยพันธุ์ปลาลงในกระชัง ควรทำให้ปลามีความคุ้นเคยกับน้ำที่จะเลี้ยงโดยเอาน้ำในกระชังปนลงไปในภาชนะด้วย และควรฆ่าเชื้อป้องกันโรคเสียก่อน

5. อาหารและการให้อาหาร

- อาหารแบบพื้นบ้าน เป็นอาหารสดได้จากการนำปลาเปิดจากทะเลหรือปลาน้ำจืดมาสับให้ปลากินหรือใช้เครื่องบดอาหาร ซึ่งมีผลดีคือ ทำให้กระดุกปลาเปิดป่นย่อยละเอียด ไม่เป็นอันตรายต่อลำไส้ปลา ประหยัดเวลาและแรงงาน

- อาหารผสมสูตรสำเร็จแบบเปียก เตรียมจากวัสดุอาหารแห้งและเปียก สะดวกในการจัดเก็บได้นานในตู้เย็น เตรียมง่ายและถูกสุขลักษณะ

6. การจัดการ

- การทำความสะอาด ควรใช้แปรงขัดภายในกระชังให้ตะไคร่น้ำ ตะกอนที่ติดตามตะไคร่น้ำและตัวกระชังออก รวมทั้งเศษอาหาร

- การคัดขนาด ปกติเดือนละครั้งหรืออย่างน้อย 2 เดือนต่อครั้ง เนื่องจากปลาคือเป็นปลากินเนื้อและมีนิสัยก้าวร้าว ปลาตัวใหญ่จะคอยไล่ไม่ให้ปลาตัวเล็กมีโอกาสเข้ามากินอาหาร ทำให้ปลาตัวเล็กผอมลง ถ้าลูกปลามีขนาดต่างกันมากก็จะกินกันเอง แต่ในปลาน้ำจืดขนาดใหญ่จะมีพฤติกรรมกัดกันเองและไล่กันไปมา การคัดขนาดปลาทำให้ปลามีขนาดโตเท่ากันสม่ำเสมอ เติบโตเร็ว และเพิ่มผลผลิตอีกด้วย

ผลผลิต

การเลี้ยงปลาน้ำจืดถ้ามีการเอาใจใส่ในการเลี้ยง มีประสบการณ์ ความชำนาญ และสภาพแวดล้อมดี ปลาไม่เป็นโรคก็จะให้ผลผลิตต่อหน่วยพื้นที่สูง ขายได้ราคาแพง มีกำไรสูง ผลผลิตการเลี้ยงปลาน้ำจืดในกระชังไม้ไผ่ขนาด 10 ลูกบาศก์เมตร อัตราการปล่อยปลา 915 ตัว น้ำหนักเฉลี่ย 224 กรัม ใช้เวลาเลี้ยง 5.3 เดือน ได้น้ำหนักเฉลี่ย 435 กรัม ส่วนกระชังไม้จริงขนาด 15 ลูกบาศก์เมตร อัตราการปล่อยปลา 1,500 ตัว น้ำหนักเฉลี่ย 184 กรัม ใช้เวลาเลี้ยง 8.5 เดือน ได้น้ำหนักเฉลี่ย 422 กรัม

ตลาดและผลตอบแทน

ตลาดของปลาน้ำจืดนับวันจะมีราคาแพงขึ้น แต่ความนิยมยังคงมีปริมาณสูง โดยส่งออกไปยังประเทศฮ่องกง มาเลเซีย และสิงคโปร์ ราคาปลาน้ำจืดที่เกษตรกรขายเพื่อบริโภค มีราคาตั้งแต่ 200 - 350 บาทต่อกิโลกรัม